

ДЕМОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В РЕГІОНАХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

Гребко Н. В.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Для характеристики екологічної ситуації певного регіону або території серед іншого використовують демографічні показники, які у найбільш загальному вигляді можна вважати інтегральними показниками екологічного стану.

Однак певні демографічні умови самі по собі є фактором впливу на екологічний стан території. Мова йде про таке явище як урбанізація – це процес зростання міст, який включає збільшення частки міського населення, розширення міст та поширення міського способу життя [1]. А показником урбанізації країни або регіону є частина населення, що проживає в містах [2].

Отже, такий демографічний показник як питома вага міського населення у його загальній чисельності представляє собою важливий показник урбанізації, що особливо актуально для України, області якої досить помітно відрізняються за ступенем розвитку промисловості і торгівлі, сільського господарства, міграційним і природним приростом населення, способом життя, природно-ресурсним потенціалом і, навіть, кліматичними умовами.

Останні роки процес зростання міського населення України протікав досить інтенсивно. Динаміка питомої ваги наявного міського населення по відношенню до всього населення в Україні (за даними на 1 січня відповідного року [3]) представлена на рис. 1.

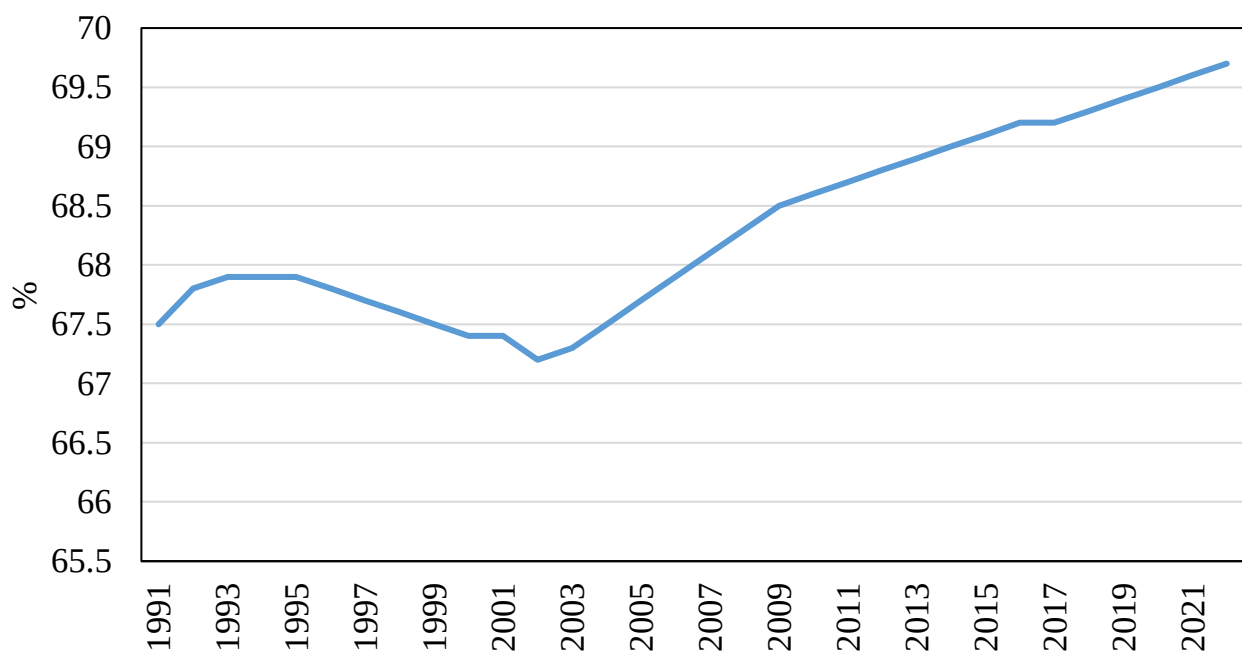

Рис. 1 – Динаміка показника питомої ваги міського населення у його загальній чисельності в Україні (за даними [3])

Цей показник характеризується загальною тенденцією до зростання з невеликим зменшенням у період з 1995 по 2002 роки. На графіку показано, що наприкінці досліджуваного періоду питома вага міського населення України майже досягла рівня 70 %. За деякими даними саме цей показник є ознакою високоурбанізованої території (за іншими – це 75 % міського населення).

Територія Західної України представлена такими областями, як Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька та Чернівецька, і за деякими умовами господарювання відрізняється від центральних і східних регіонів, що робить доцільним вивчення аспекту урбанізації на її території.

У таблиці 1 представлено кількість адміністративно-територіальних одиниць за регіонами Західної України на тлі держави в цілому. Інформація надана на основі офіційних даних [3] на 1 січня 2022 року. В цій таблиці показано кількість та відсоток міст, селищ міського типу та сіл відносно їх кількості в межах усієї України.

Таблиця 1 – Кількість адміністративно-територіальних одиниць у регіонах Західної України [3]

Адміністративна одиниця	Міста		Селища міського типу		Села	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Волинська	11	2,4	22	2,5	1054	3,7
Закарпатська	11	2,4	19	2,2	578	2,0
Івано-Франківська	15	3,3	24	2,7	766	2,7
Львівська	44	9,5	34	3,9	1850	6,5
Рівненська	11	2,4	16	1,8	999	3,5
Тернопільська	18	3,9	17	1,9	1023	3,6
Хмельницька	13	2,8	24	2,7	1414	5,0
Чернівецька	11	2,4	8	0,9	398	1,4
Україна	461		881		28369	

Можна побачити, що високою кількістю міст відрізняється тільки Львівська область, яка посідає одне з провідних місць за цим показником серед усіх областей України. На території усіх інших областей Західної України кількість міст трохи менша.

За кількістю селищ міського типу ситуація схожа, за виключенням Львівської області, яка майже наблизилася до середнього по Україні значення.

Що стосується сіл, то їхня кількість в Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Рівненській, Тернопільській і Чернівецькій областях також менша, ніж в середньому по областях України. А у Львівській і Хмельницькій – більша. Крім того, саме Львівська область посідає провідне місце за кількістю сіл серед усіх інших регіонів України.

На рисунку 2 представлена динаміка відсотку міського населення в областях Західної України. Аналіз цього графіку дозволяє зробити певні висновки.

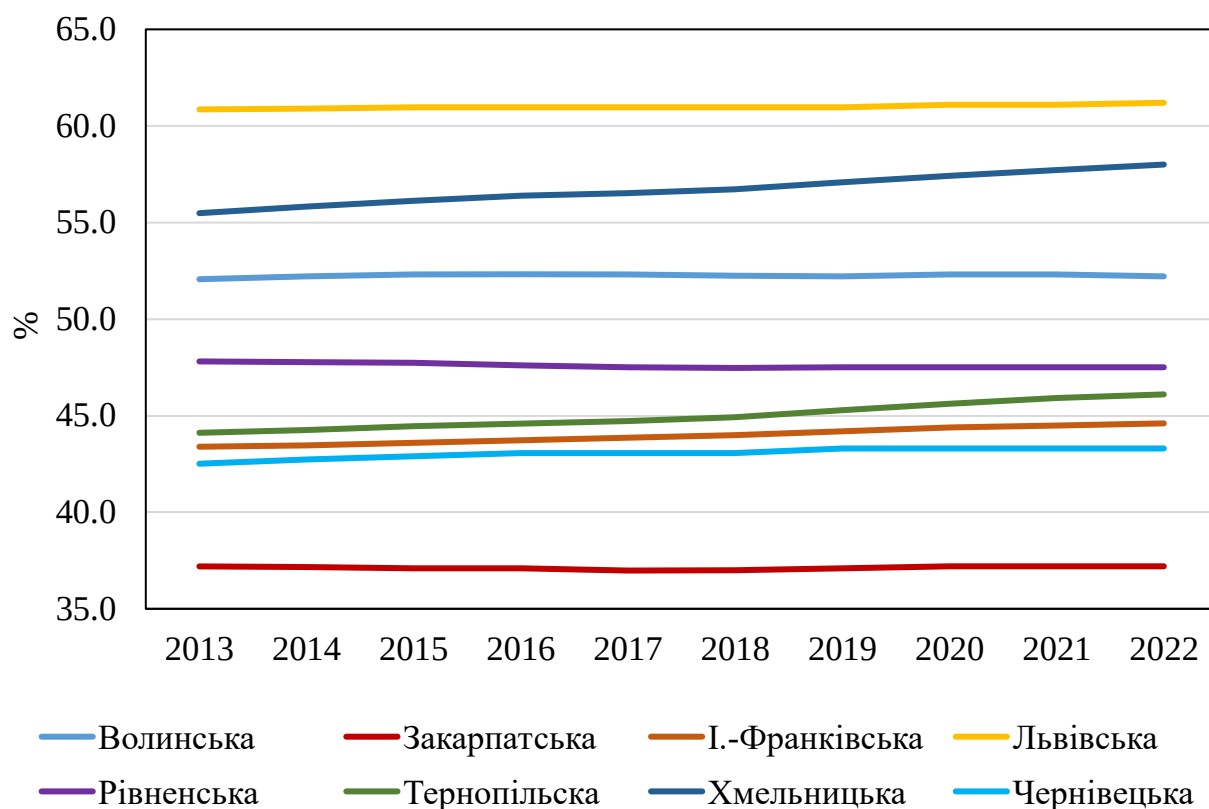

Рис. 2 – Динаміка питомої ваги міського населення у загальній чисельності в областях Західної України (за даними [3])

По-перше, у всіх областях Західної України показник питомої ваги міського населення нижчий за середній по Україні рівень, що є показником відносно невисокого рівню урбанізованості територій.

По-друге, області істотно відрізняються одна від одної за відсотком міського населення – найвищі значення показника спостерігаються у Львівській області, найнижчі – у Закарпатській. Різниця показника між цими двома областями складає 1,6 рази.

По-третє, у різних областях спостерігаються різні тенденції щодо динаміки показника: у Івано-Франківській, Хмельницькій, Тернопільській і Чернівецькій областях показник збільшується (урбанізація посилюється); у Львівській, Волинській, Закарпатській і Рівненській областях залишається на більш-менш постійному рівні (урбанізація зупинилася).

Перелік посилань

1. Кучерявий В.П. Урбоекологія: Підручник. Львів: Світ, 2001. 440 с.
2. Чайка В.М., Рубежняк І.Г., Міняйло А.А. Екологія міських систем (урбоекологія). Підручник. К.: 2017. 478 с.
3. Населення України 2021. Статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2022. 186 с.